Ympäristövaliokunta
ymv@eduskunta.fi

29.11.2022

Lausunnon antaja: Suomen Turkiseläinten Kasvattajain Liitto ry (FIFUR)
Lausuntopyyntö: Eduskunnan ympäristövaliokunnan lausuntopyyntö 11.11.2022
Lausunnon aihe: HE 186/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläinten hyvinvoinnista ja siihen liittyviksi laeiksi

1. Yleiset kommentit lakiehdotuksesta ja eläinten hyvinvointityö turkiselinkeinossa

FIFUR kiittää mahdollisuudesta saada tulla kuulluksi eläinten hyvinvointilain uudistusprosessissa.

Nykyinen, voimassa oleva eläinsuojelulaki on vanhentunut ja on ollut uudistuksen tarpeessa pidemmän aikaa. Olemme iloisia siitä, että laki on vihdoin eduskunnan käsittelyssä. Uudistetun lain eläinten hyvinvoinnista tulisi edistää kaikkien eläinten hyvinvointia, niin lemmikkinä pidettävien lajien kuin tuotantoeläinten osalta, kuitenkin mahdollistaen tuotantoeläinelinkeinojen jatkuvuuden ja kannattavuuden Suomessa.

Lakiluonnokseen on tuotu monta eläinten hyvinvoinnille tärkeää asiaa ja luonnos on kokonaisuudessaan perusteltu. On ymmärrettävää, että laissa tulee olla selkeästi tulkittavia, mitattavia kehyksiä toimivan ja yhdenmukaisen valvonnan mahdollistamiseksi, mutta luonnoksessa tulisi olla enemmän itse eläimeen keskittyvää tieteellistä hyvinvoinnin arviota. Tästä hyvä esimerkki on Euroopan komission hyväksymä WelFur-assessment ohjelma, joka perustuu Welfare Quality järjestelmän periaatteisiin. Olisi hyvä, että laki edellyttäisi kaikilta alkutuotannon aloilta Welfare Qualityn järjestelmien käyttöönottoa tulevaisuudessa, koska laki ei ole hyvinvoinnin mittari, vaan eläinpidolle asetettu minimitaso.

Valvonnan tulkintoja haetaan usein myös lain perusteluista, ja siksi näiden perustelujen tulee olla selkeitä ja puolueettomia. Uuden eläinten hyvinvointilain tulee mahdollistaa elinkeinon omien hyvinvointiohjelmien kehittäminen ja käyttöönotto.

2000-luvulla tuotantoeläintiloille on kohdistunut yhä enemmän tuotantoeläinalojen vastustajien luvattomia tunkeutumisia, salakuvausiskuja ja suoraan eläimiin kohdistuvia tuhotöitä. Tunkeutumisissa rikotaan piittaamattomasti tilahygieniamääräyksiä ja teoilla on aiheutettu eläintautien ja zoonoosien leviämisriskiä. Lisäksi tunkeutumiset aiheuttavat eläimille stressiä ja kärsimystä. FIFURin mielestä luvattomat tunkeutumiset tuotantoeläintiloihin tulee viedä kotirauhan rikkomisen piiriin, sillä julkisrauhan piirissä tunkeutumisista ei oikeuskäytännössä ole tullut käytännössä mitään seuraamuksia. Vaihtoehtoisesti tuotantoeläintiloihin tehdyt luvattomat tunkeutumiset tulisi eläinten hyvinvointilaissa määritellä eläinsuojelurikokseksi (6§).

Suomen Turkiseläinten Kasvattajain Liitto ry
PL 5, VANTAA 01601
puh. 09 849 81
Y-tunnus: 0202314-2
www.fifur.fi stkl.vantaa@fifur.fi

Finlands Pälsdjursuppfödares Förbund rf
PB 5, VANDA 01601
tel. 09 849 8
FO-nummer: 0202314-2
www.fifur.fi stkl.vantaa@fifur.fi

Finnish Fur Breeders' Association
P.O. Box 5, VANTAA 01601, FINLAND
tel. +358 9 849 8
VAT FI02023142
www.fifur.fi stkl.vantaa@fifur.fi

Pitkäjänteistä työtä eläinten hyvinvoinnin eteen

Suomen turkiselinkeino haluaa profiloitua turkisalalla maailman vastuullisimpana toimijana, ja Suomi on alan vastuullisuuden ja sertifioinnin edelläkävijä. On itsestään selvää, että eläinten hyvinvointi on tuotannon perusedellytys. Turkiselinkeino onkin mittavilla satsauksilla itse kehittänyt monia eläinten hyvinvointia edistäviä toimia.

Tärkeimpänä näistä on Euroopan laajuinen turkiseläinten hyvinvointimittaristo WelFur, joka perustuu eri eläinlajeille luodun Welfare Quality® -hyvinvointimittariston periaatteisiin. Eläinlajikohtaiset WelFur-mittaristot on rakennettu minkille, ketulle ja suomensupille. Arviointiohjelma on toteutettu yhdessä seitsemän kansainvälisen yliopiston ja tutkimuslaitoksen sekä sertifiointipalveluja tuottavien yritysten kanssa. WelFur-sertifioinnin käyttöönotto tapahtui vaiheittain vuosina 2017-2020. Vuoden 2020 alusta kaikilla eurooppalaisilla turkishuutokauppayhtiöillä on ollut ainoastaan WelFur-sertifioituja eurooppalaisia turkisnahkoja myyntivalikoimissaan.
Euroopan komissio tunnusti WelFur-ohjelman tammikuussa 2019. Kyseessä on ensimmäinen eläinten hyvinvointia koskeva ohjelma, joka esitellään komission ei-sitovien aloitteiden tietokannassa.

WelFurin lisäksi turkiselinkeino Suomessa on jo vuodesta 2005 lähtien ylläpitänyt sidosryhmien kanssa yhteistyössä kehitettyä suomalaista tilasertifiointiohjelmaa (Finnish Standards Fox/Mink/Finnraccoon). Tilasertifiointi kattaa käytännössä lähes kaikki FIFURin alueyhdistysten aktiiviset jäsentilat ja siis suurimman osan kotimaisista turkistiloista. Eläinten hyvinvointiin keskittyvä WelFur-arviointijärjestelmä kuuluu yhtenä osana suomalaiseen tilasertifiointiin.

Jokaisella sertifioidulla tilalla tehdään koko päivän kestävä auditointi vähintään kerran vuodessa. Käynnillä arvioidaan eläinten hyvinvointi, ja valvotaan, että tila noudattaa elinkeinon asettamia sertifiointivaatimuksia.

Elinkeino on myös luonut turkiseläinten terveydenhuolto-ohjelman, Furevan, joka käynnistyi 2015. FIFUR tarjoaa jatkuvasti jäsenilleen korkeatasoisia laboratorio- ja eläinlääkäripalveluita sekä asiantuntevan diagnostiikan eläinten sairaudenhoidon turvaamiseksi.

Syksyllä 2021 kansainvälinen turkisalan kattojärjestö International Fur Federation on lanseerannut koko arvoketjun kattavan Furmark-standardin, joka kattaa tilatason lisäksi myös nahkojen muokkauksen ja pukinevalmistajat kuluttajalle asti ja tarjoaa jäljitettävyyden ketjun eri vaiheisiin.

Yllämainittujen toimien lisäksi Suomen turkiselinkeino ja FIFURin jäsentuottajat ovat panostaneet systemaattisesti ympäristön hyvinvointiin ja kiertotaloustoimintoihin 2010-2020-luvuilla mm. lannan ravinnekierrätyshankkeilla ja tilojen ympäristöjalanjälkeä laskemalla. Turkiseläinrehuun pyydettävä, ei-ihmisravinnoksi käytettävä rehukala puhdistaa myös merkittävästi fosforia vesistöistä.

Suomen Turkiseläinten Kasvattajain Liitto ry
PL 5, VANTAA 01601
puh. 09 849 81
Y-tunnus: 0202314-2
www.fifur.fi stkl.vantaa@fifur.fi

Finlands Pälsdjursuppfödares Förbund rf
PB 5, VANDA 01601
tel. 09 849 8
FO-nummer: 0202314-2
www.fifur.fi stkl.vantaa@fifur.fi

Finnish Fur Breeders' Association
P.O. Box 5, VANTAA 01601, FINLAND
tel. +358 9 849 8
VAT FI02023142
www.fifur.fi stkl.vantaa@fifur.fi

2. lakiehdotuksen pykälät ja yksityiskohtaiset perustelut

Yleiset periaatteet ja vastuu eläimistä

6 § Yleiset periaatteet
Koska lain perimmäinen tarkoitus on suojata eläimiä tarpeettomalta kärsimykseltä eikä niiden hyvinvointia saa tarpeettomasti vaarantaa, esitämme, että tiloille luvatta tunkeutuminen laskettaisiin eläinsuojelurikokseksi 6 § perusteella.

Tiloille luvatta tunkeutujat voivat toiminnallaan tuoda tilalle tartunnallisia, yleisvaarallisia ja zoonoottisia sairauksia sekä aiheuttavat normaaleista hoitotoimenpiteistä poikkeavalla toiminnallaan eläimille suurta stressiä ja heikentävät näin eläinten hyvinvointia.

8 § Eläinlajien ja eläinten pitoa koskevat rajoitukset sekä 9 § Eläinlajilistojen muuttaminen
On hyvä, että kaikki tällä hetkellä Suomessa kasvatettavat turkiseläimet on lisätty liitteessä 1 olevaan luetteloon.
On hyvä, että sallittujen tuotantoeläinten luettelo on hyvinvointilain liitteenä, jolloin sen muutoksista aina päättää eduskunta. On huomioitava, että tuotantoeläinten luettelostatus vaikuttaa kokonaisiin tuotantoeläinelinkeinoihin.

Eläinten kohtelu

15 § Eläimille tehtävät toimenpiteet
Turkiseläinkasvattajat tekevät tilallaan eläimille joitakin toimenpiteitä. Minkkien osalta on olennaista, että Aleutian taudin seurantaohjelmaa voidaan jatkaa nykyisellään. Elinkeinon oma laboratorio suorittaa noin 600 000 analyysia vuosittain.
Hopeaketun osalta tehdään pieniä määriä polveutumistestejä, joka otetaan karvanäytteestä. Ketuilla ja suomensupeilla tehdään myös kiiman mittausta ja keinosiemennystä.
Lääkitsemisen, rokottamisen ja yllä mainittujen toimenpiteiden lisäksi turkiseläimille ei suoriteta muita rutiinitoimenpiteitä.

18 § Välineet, laitteet ja aineet
Työturvallisuuden turvaamiseksi oleelliset laitteet, kuten niskapihtien käyttö, on sallittava tarpeen vaatiessa. Hoitajan turvallisuuden on oltava etusijalla. Apuvälineiden käyttöä kuitenkin pyritään välttämään.

Eläinten hoito

21 § Ruokinta ja juotto
Riittävän veden- ja ravinnonsaannin turvaaminen kaikille eläimille on itsestäänselvyys kaikille tuottajille. Turkiseläimet ovat aina saaneet puhdasta vettä ja tutkittua rehua ympäri vuoden, sillä laadukas ruokinta ja juotto vaikuttavat nopeasti eläimen turkin laatuun ja hyvinvointiin.
Lakiluonnokseen 21 §:ään kirjattu muotoilu jatkuvasta vedensaannista on tarkoituksenmukainen, ja siitä on syytä säätää tarkemmin asetustasolla eri eläinlajien kohdalla. Jatkuvan vedensaannin vaatimus ei tuota turkiselinkeinolle ongelmia, kunhan rakennustoimille annetaan riittävän pitkä siirtymäaika niille

tiloille, joilla lisärakentamista tarvitaan, ja kunhan luonnonolosuhteet otetaan huomioon.

25 § Eläinjalostus
On hyvä, että jalostuspykälä lisätään uuteen lainsäädäntöön. Eläinlajikohtaiset asetustason määritelmät jalostukselle tulisi muotoilla tieteeseen perustuen.
Turkiselinkeino on panostanut jalostukseen liittyvään tutkimukseen. Useita hankkeita on käynnistetty yhteistyössä yliopistojen ja sidosryhmien kanssa. Tutkimustuloksia on myös otettu käytäntöön, esim. ketun kuntoluokan seurantaan kehitetyn BMI-mittausten osalta. Jalostuslinjan muutos ei näy välittömästi, vaan muutaman vuoden viiveellä. Käytännön jalostustyössä apuna on elinkeinon kehittämä WebSampo-jalostusohjelma

30 § Eläinten hoitajien pätevyys ja riittävyys
Eläinhoitajien riittävyyden määritelmä tulisi perustua laskelmiin ja turkistilan hoidon osalta on otettava huomioon työvoiman tarpeen vaihtelu kasvatuskauden eri vaiheiden osalta vuoden aikana.

Valvonta ja tietojen julkisuus

76 § Valvonnan yleiset periaatteet
On tärkeää, että valvojalta edellytetään osaamista ja pätevyyttä, ja myös eli eläinlajien ja tuotantoalojen tuntemusta, kun sitä muilta toimijoilta vaaditaan. Esitämme, että valvojana voi toimia vain Suomessa laillistettu eläinlääkäri. Eläinlääkärillä tulisi olla osaaminen ja pätevyys arvioida valvonnan kohteena olevien eläinten terveydentilaa ja hyvinvointia.

80 § Läsnäolo-oikeus
Esitämme, että omistajalla tulee olla oikeus pyytää mukaan avustaja valvonta- ja tarkastustilanteeseen, oman oikeusturvansa takaamiseksi.

3. Muut kommentit

Tulkintalautakuntien perustaminen
Esitämme perustettavaksi lautakuntia, joissa puidaan tuotantoeläinten osalta lain tulkintakiistoja ja tehdään käytännön linjanvetoja tulkinnoista valvoville viranomaisille. Jokaisen elinkeinoalan lautakunta koostuisi kyseisen elinkeinon edustajista, valvontaviranomaisen edustajista, Ruokaviraston edustajista, aluehallintoviraston eläinlääkäreistä sekä kyseisen elinkeinon sidosryhmien edustajista. Lautakunnan tulkintojen tulee perustua tutkittuun tietoon, ei ideologiaan.
Lautakunnan avulla myös eri alueiden valvontaviranomaisten tekemät tulkintaerot voitaisiin minimoida.

Pidämme myös hyvänä, että eläinten kunnioittaminen ehdotetaan lisättäväksi lain tavoitteisiin ja yleisiin periaatteisiin. Eläinten kunnioitus on keskeistä kaikkien tuotantoeläinalojen vastuulliselle harjoittamiselle. Samoin on hyvä, että
eläinten pitoa koskeviin rajoituksiin on ehdotuksessa paneuduttu eri näkökulmista.

FIFUR toivoo lainvalmistelun jatkossa otettavaksi huomioon tässä lausunnossa esitetyt kannanotot. Toivomme samalla, että pitkään valmisteltu ja

kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen eläinten hyvinvointilakiehdotus hyväksyttäisiin ja saataisiin käytäntöön nopeasti. Kaikille tuotantoeläinalojen toimijoille on tärkeää, että lainsäädäntö on ajantasainen ja ennakoitava, sillä tuottajat tekevät jatkuvasti mittavia investointeja yritystensä ja eläinten hyvinvoinnin kehittämiseen.

Vantaalla 29.11.2022
Suomen Turkiseläinten Kasvattajain Liiton puolesta

Marja Tiura
Toiminnanjohtaja

Johanna Korpela
Asiantuntijaeläinlääkäri

Suomen Turkiseläinten Kasvattajain Liitto ry
PL 5, VANTAA 01601
puh. 09 849 81
Y-tunnus: 0202314-2
www.fifur.fi stkl.vantaa@fifur.fi

Finlands Pälsdjursuppfödares Förbund rf
PB 5, VANDA 01601
tel. 09 849 8
FO-nummer: 0202314-2
www.fifur.fi stkl.vantaa@fifur.fi

Finnish Fur Breeders' Association
P.O. Box 5, VANTAA 01601, FINLAND
tel. +358 9 849 8
VAT FI02023142
www.fifur.fi stkl.vantaa@fifur.fi